

PRIMÁRNÍ TEXTY

Biblické texty

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad, Praha: Česká biblická společnost 2001.

Novum Testamentum Graece, eds. E. und E. Nestle – B. und K. Aland – J. Karavidopoulos – C. M. Martini – B. M. Metzger, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft 2012²⁸.

Septuaginta, ed. A. Rahlfs, Stuttgart: Bibelgesellschaft 1979.

Vetus Latina. Die Reste der Altlateinischen Bibel, ed. P. Sabatier, vol. 26/1: *Epistulae Catholicae*, ed. W. Thiele, Freiburg: Herder 1969.

Klement Alexandrijský (kritické edice)

Clemens Alexandrinus I: *Protrepticus* und *Paedagogus*, ed. O. Stählin (GCS 12), Leipzig: Hinrichs 1905, 1936², doplněné vydání U. Treu, Berlin: Akademie Verlag 1972³.

Clemens Alexandrinus II: *Stromata* I–VI, ed. O. Stählin (GCS 15), Leipzig: Hinrichs 1906, 1939², doplněné vydání L. Früchtel – U. Treu (GCS 52), Berlin: Akademie Verlag 1960³ a 1985⁴.

Clemens Alexandrinus III: *Stromata* VII–VIII, *Excerpta ex Theodoto, Eclogae propheticae, Quis dives salvetur, Fragmenta*, ed. O. Stählin (GCS 17), Leipzig: Hinrichs 1909, doplněné vydání L. Früchtel – U. Treu, Berlin: Akademie Verlag 1970².

Clemens Alexandrinus IV: *Register*, ed. O. Stählin (GCS 39), Leipzig: Hinrichs 1936, doplněné vydání U. Treu, Berlin: Akademie Verlag 1980².

The So-Called Eight Stromateus by Clement of Alexandria: Early Christian Reception of Greek Scientific Methodology, ed. M. Havrda (Philosophia antiqua 144), Leiden – Boston: Brill 2016.

Klement Alexandrijský (překlady)

Clemens von Alexandrien ausgewählte Schriften, trad. O. Stählin (BKV 7–8, 17, 19–20), München: Pustet 1934.

Eclogae propheticae:

Clemente Alessandrino, *Estratti Profetici*, a cura di C. Nardi, Firenze: Nardini 1985.

Eclogae propheticae a Hypotypeses:

Klement Alexandrijský, *Exegetické zlomky*, úvod, překlad a poznámky J. Plátová, Praha: Oikúmené 2014.

Excerpta ex Theodoto:

Clément d'Alexandrie, *Extraits de Théodote*, ed. F. Sagnard (SC 23), Paris: Cerf 1948.

Paedagogus:

Clément d'Alexandrie, *Le Pédagogue I*, eds. H.-I. Marrou – M. Harl (SC 70), Paris: Cerf 1960.

Clément d'Alexandrie, *Le Pédagogue II*, eds. C. Mondésert – H.-I. Marrou (SC 108), Paris: Cerf 1965.

Clément d'Alexandrie, *Le Pédagogue III*, eds. C. Mondésert – C. Matray – H.-I. Marrou (SC 158), Paris: Cerf 1970.

Clemente Alessandrino, *Il Pedagogo*, trad. D. Tessore (Collana di testi patristici 181), Roma: Città Nuova 2005.

Klement Alexandrijský, *Vychovatel*, překl., úvod a pozn. V. Černušková, Praha: Oikúmené (v tisku).

Protrepticus:

Clemente Alessandrino, *Protreptico ai Greci*, trad. F. Migliore, Collana di testi patristici 179, Roma: Città Nuova 2004.

Kléméns Alexandrijský, *Pobídka Řekům*, překl. M. Havrda, Praha: Hermann a synové 2001.

Quis dives salvetur?:

Clément d'Alexandrie, *Quel riche sera sauvé?* eds. C. Nardi – P. Descourtieux, (SC 537), Paris: Cerf 2011.

Clemente Alessandrino, *Quale ricco si salverà?*, trad. M. G. Bianco (Collana di testi patristici 148), Roma: Città Nuova 1999.

Clemente di Alessandria, *Quale ricco si salva? Il cristiano e l'economia*, trad. C. Nardi, Roma: Borla 1991.

Stromata:

Clément d'Alexandrie, *Stromate I*, eds. M. Caster – C. Mondésert (SC 30), Paris: Cerf 1951.

Clément d'Alexandrie, *Stromate II*, eds. C. Mondésert – Th. Camelot (SC 38), Paris: Cerf 1954.

Clément d'Alexandrie, *Stromate IV*, eds. A. van den Hoek – C. Mondésert (SC 463), Paris: Cerf 2001.

Clément d'Alexandrie, *Stromate V*, ed. A. Le Boulluec (SC 278–279), Paris: Cerf 1981.

Clément d'Alexandrie, *Stromate VI*, ed. P. Descourtieux (SC 446), Paris: Cerf 1999.

Clément d'Alexandrie, *Stromate VII*, ed. A. Le Boulluec (SC 428), Paris: Cerf 1997.

Clemente di Alessandria, *Stromati. Note di vera filosofia*, trad. G. Pini, introd. M. Rizzi (Lecture cristiane delle Origini 40/Testi), Milano: Paoline 2006.

- Clement of Alexandria, *Stromateis. Book one to three*, transl. J. Ferguson (The Fathers of the Church 85), Washington: The Catholic University of America Press 1991.
- Klement Alexandrijský, *Stromata* I, překl. J. Plátová, úvod a pozn. M. Šedina, Praha: Oikúmené 2004.
- Klement Alexandrijský, *Stromata* II-III, překl. V. Černušková – J. Plátová, úvod a pozn. M. Šedina, Praha: Oikúmené 2006.
- Klement Alexandrijský, *Stromata* IV, překl. V. Černušková, úvod a pozn. M. Šedina, Praha: Oikúmené 2008.
- Klement Alexandrijský, *Stromata* V, úvod, překl. a pozn. M. Havrda, Praha: Oikúmené 2009.
- Klement Alexandrijský, *Stromata* VI, úvod, překl. a pozn. M. Šedina, Praha: Oikúmené 2011.
- Klement Alexandrijský, *Stromata* VII, úvod a překl. V. Černušková, pozn. J. Plátová, Praha: Oikúmené 2011.
- Klement Alexandrijský, *Stromata* VIII (*Liber logicus*), úvod, překl. a pozn. M. Havrda; *Rejstříky ke Stromatům* I – VII V. Černušková – J. Plátová – M. Šedina, Praha: Oikúmené 2017.

Ostatní citované texty

- Acta Iohannis*, eds. E. Junod – J.-D. Kaestli (CCSA I–II), Turnhout: Brepols 1983.
- Aeschyle septem quae supersunt tragoediae*, ed. D. Page, Oxford: OUP 1972.
- Die Apostolischen Väter*, eds. A. Lindemann – H. Paulsen, Tübingen: Mohr Siebeck 1992 (čes. překl.: *Spisy apoštolských otců*, překl. L. Varcl – D. Drápal – J. Sokol, Praha: Kalich 1985).
- Aristotelis Ethica Eudemia*, eds. R. R. Walzer – J. M. Mingay (OCT), Oxford: OUP 1991.
- Aristotelis Ethica Nicomachea*, ed. I. Bywater (OCT), Oxford: OUP 1894 (čes. překl.: Aristotelés, *Etika Níkomachova*, překl. A. Kříž, Praha: Rezek 1996).
- Cassiodori Senatoris Institutiones*, ed. R. A. B. Mynors, Oxford: Clarendon Press 1963².
- Comicorum Atticorum fragmenta*, ed. Th. Kock, Leipzig: Teubner 1880–1888.
- The Coptic Gnostic Library: A Complete Edition of the Nag Hammadi Codices*, ed. J. M. Robinson, Leiden – Boston: Brill 2000 (čes. překl.: *Rukopisy z Nag Hammadí*, překl. W. B. Oerter – P. Pokorný, Praha: Vyšehrad 2008–).
- Didaskalia et Constitutiones Apostolorum* I–II, ed. F. X. Funk, Paderborn: Ferdinand Schöningh 1905.
- Diogenes Laertius, *Lives of Eminent Philosophers (Vitae philosophorum)*, ed. T. Dorandi (CCTC 50), Cambridge: Cambridge University Press 2013 (čes. překl.: Diogenés Laertios, *Životy, názory a výroky proslulých filosofů*, překl. A. Kolář, Pelhřimov: Nová tiskárna 1995²).

- Euripidis Fabulae* I–III, ed. J. Diggle (OCT), Oxford: Clarendon Press 1984–1994.
- Eusebios, *Histoire Ecclésiastique* I–IV, V–VII, ed. G. Bardy (SC 31 a 41), Paris: Cerf 1952 a 1978.
- Flavii Philostrati opera* I, ed. C. L. Kayser, Leipzig: Teubner 1870.
- Fragmenta philosophorum Græcorum* I–III, ed. F. W. A. Mullach, Paris: Ambrosio Firmin Didot 1860–1881.
- Die Fragmente der Vorsokratiker* I–II, ed. H. Diels – W. Kranz, Zurich: Weidmannsche 1989–92¹⁸.
- Homeri Ilias*, eds. G. Dindorf – K. Hentze, Leipzig: Teubner 1899⁵ (čes. překl.: Homéros, *Ílias*, překl. O. Vaňorný, Praha: Městská knihovna v Praze 2018).
- Homeri Odyssea*, eds. G. Dindorf – K. Hentze, Leipzig: Teubner 1896–1897⁵ (čes. překl.: Homéros, *Odysseia*, překl. O. Vaňorný, Praha: Rezek 2017).
- Chronicon Paschale*, ed. J. P. Migne (PG 92), Paris: Migne 1860.
- Irénée de Lyon, *Contre les hérésies* I–V, eds. A. Rousseau – L. Doutreleau (SC 100, 152, 153, 210, 211, 263, 264, 293, 294), Paris: Cerf 1969–1982.
- Neutestamentliche Apokryphen* I–II, ed. W. Schneemelcher, Tübingen: Mohr Siebeck 1990⁶ a 1997⁶; 7. přepracované vydání: *Antike christliche Apokryphen in deutscher Übersetzung*, eds. Ch. Marksches – J. Schröter – A. Heiser, Tübingen: Mohr Siebeck 2012 (čes. překl.: *Neznámá evangelia. Novozákonní apokryfy* I., eds. J. A. Dus – P. Pokorný, Praha: Vyšehrad 2001; *Příběhy apoštolů. Novozákonní apokryfy* II, ed. J. A. Dus, Praha: Vyšehrad 2003; *Proroctví a apokalypsy. Novozákonní apokryfy* III, ed. J. A. Dus, Praha: Vyšehrad 2007).
- Die Oracula Sibyllina*, ed. J. Geffcken, Leipzig: Teubner 1902.
- Philonis Alexandrini opera quae supersunt* I–VI, eds. I. Cohn – P. Wendland – S. Reiter, Berlin: Reimer 1896–1915.
- Photius, *Bibliothèque*, ed. R. Henry, I–IX, Paris: Les Belles lettres 1959–1991.
- Platonis opera* I–V, ed. J. Burnet (OCT), Oxford: Clarendon Press 1900–1907 (čes. překl.: Platón, *Spisy* I–V, překl. F. Novotný, Praha: Oikúmené 2003).
- Poetarum philosophorum fragmenta*, ed. H. Diels, Berlin: Weidmann 1901.
- Stoicorum veterum fragmenta* I–IV, ed. H. von Arnim, Stuttgart: Teubner (reprint: München – Leipzig: G. K. Sauri) 1903–1905.
- Tertullianus, *De baptismo*, eds. F. Refoulé – M. Drouzy (SC 35), Paris: Cerf 1950.

SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

- T. ALEKNIENĚ, „La piété véritable: de l'Euthyphron de Platon à la piété gnostique dans le livre 7 des Stromates de Clément d'Alexandrie“, in: *VigChr* 60, 2006, str. 447–460.
- M. L. AMERIO, „Il nesso ἀββᾶ ὁ πατήρ in Clemente Alessandrino“, in: *Aug* 16, 1976, str. 291–316.
- F. AMSELGRUBER, „*Ulme stütz Weinstock.*“ *Literarisierung kirchlicher Verkündigung auf der Basis paganer Formen bei Clemens von Alexandrien*, Münster: Aschendorff Verlag 2015.
- F. ANDRES, „Die Engel- und Dämonenlehre des Klemens von Alexandrien“, in: *RQ* 34, 1926, str. 13–27, 129–140, 307–330.
- P. ASHWIN SIEJKOWSKI, „Clement of Alexandria's Reception of the Gospel of John: Context, Creative Exegesis and Purpose“, in: V. Černušková – J. L. Kovacs – J. Plátová (eds.), *Clement's Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on Clement of Alexandria (Olomouc, May 29–31, 2014)* (Suppl. *VigChr* 139), Leiden – Boston: Brill 2016, str. 259–276.
- J. B. BAUER, „Vidisti fratrem, vidisti dominum tuum“, in: *ZKG* 100, 1989, str. 71–76.
- W. BAUER – K. a B. ALAND, *Wörterbuch zum Neuen Testament*, New York – Berlin: De Gruyter 1988⁶.
- G. BÉKÉS, *De continua oratione Clementis Alexandrini doctrina* (SA 14), Roma: Herder 1942.
- H. BIETENHARD, *Die Himmlische Welt im Urchristentum und Spätjudentum* (WUNT 2), Tübingen: Mohr Siebeck 1951.
- A. BLAISE, *Dictionnaire latin-français des auteurs chrétiens*, Turnhout: Brepols 1997.
- R. E. BROWN, *The Epistles of John* (The Anchor Bible 30), New York – London – Toronto: Doubleday 1982.
- B. G. BUCUR, „Hierarchy, Prophecy, and the Angelomorphic Spirit: A Contribution to the Study of the Book of Revelation's *Wirkungsgeschichte*“, in: *JBL* 127, 2008, str. 173–194.
- , *Angelomorphic Pneumatology, Clement of Alexandria and Other Early Christian Witnesses* (Suppl. *VigChr* 95), Leiden – Boston: Brill 2009.
- , „The Place of the *Hypotyposeis* in the Clementine Corpus: an Apology for 'the Other Clement of Alexandria'“, in: *JECS* 17/3, 2009, str. 313–335.
- E. A. CLARK, *Clement's use of Aristotle*, New York – Toronto: Edwin Mellen Press 1977.
- J. C. CLASSEN, „Der platonisch-stoische Kanon der Kardinaltugenden bei Philon, Clemens Alexandrinus und Origenes“, in: A. M. Ritter (ed.), *Kerygma und Logos, Beiträge zu den geistesgeschichtlichen Beziehungen zwischen Antike und Christentum*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1979, str. 68–88.

- C. P. COSAERT, *The Text of the Gospels in Clement of Alexandria* (SBLNTGF 9), Atlanta: Society of Biblical Literature 2008.
- , „Clement's of Alexandria's Gospel Citations“, in: Ch. E. Hill – M. J. Kruger (eds.), *The Early Text of the New Testament*, Oxford: OUP 2012, str. 393–413.
- E. DAL COVOLO, „L'episodio del giovane ricco in Clemente e Origene“, in: *Per foramen acus. Il cristianesimo antico di fronte alla pericope evangelica del giovane ricco*, Milano: Vita e Pensiero 1986, str. 79–108.
- V. ČERNUŠKOVÁ, „Víra, poznání, láska“, in: Klement Alexandrijský, *Stromata* VII, Praha: Oikúmené 2011, str. 7–83.
- , „Divine and Human Mercy in the Stromateis“, in: M. Havrda – V. Hušek – J. Plátová (eds.), *The Seventh Book of the Stromateis: Proceedings of the Colloquium on Clement of Alexandria* (Olomouc, October 21–23, 2010) (Suppl. VigChr 117), Leiden – Boston: Brill 2012, str. 176–178.
- , „Four desires: Clement of Alexandria and the Sermon on the Mount“, in: V. Černušková – J. L. Kovacs – J. Plátová (eds.), *Clement's Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on Clement of Alexandria* (Olomouc, May 29–31, 2014) (Suppl. VigChr 139), Leiden – Boston: Brill 2016, str. 217–258.
- , „The *Eclogae Propheticae* on the Value of Suffering: A Copyist's Excerpts or Clement's Preparatory Notes?“, in: *SP* 79, 2017, str. 161–170.
- D. DAINESE, *Clemente Alessandrino, Adombrazioni* (Lecture Cristiane del Primo Millennio 51), Milano: Paoline 2014.
- , „Clement's Exegesis of 1John in the Adumbrationes“, in: V. Černušková – J. L. Kovacs – J. Plátová (eds.), *Clement's Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on Clement of Alexandria* (Olomouc, May 29–31, 2014) (Suppl. VigChr 139), Leiden – Boston: Brill 2016, str. 292–324.
- D. DAWSON, *Allegorical Readers and Cultural Revision in Ancient Alexandria*, Berkeley: University of California 1992.
- S. DÖPP – W. GEERLINGS, *Lexikon der antiken christlichen Literatur*, Freiburg: Herder 1999².
- G. FILORAMO, „Pneuma e photismos in Clement Alessandrino“, in: *Aug* 21, 1981, str. 329–337.
- M. GYURKOVICS, „The Philosophical Problem of Place in Clement's Exegesis of the Prolog to the Gospel of John“, in: V. Černušková – J. L. Kovacs – J. Plátová (eds.), *Clement's Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on Clement of Alexandria* (Olomouc, May 29–31, 2014) (Suppl. VigChr 139), Leiden – Boston: Brill 2016, str. 277–291.
- M. HAVRDA, *The So-Called Eight Stromateus by Clement of Alexandria: Early Christian Reception of Greek Scientific Methodology* (Philosophia antiqua 144), Leiden – Boston: Brill 2016.
- L. HERYÁN, *Parrhesia. Dějiny pojmu a jeho užití v janovské literatuře*, Olomouc 2009 [disertační práce].

- — —, „*Parrhesia* v Prvním Janově listu“, *ST* 12/3, 2010, str. 63–79.
- CH. E. HILL, *The Johannine Corpus in the Early Church*, Oxford: OUP 2004.
- A. VAN DEN HOEK, *Clement of Alexandria and his Use of Philo in the Stromateis. An Early Christian Reshaping of a Jewish Model*, Leiden–New York: Brill 1988.
- — —, „Clement and Origen as sources on ‘noncanonical’ scriptural traditions during the late second and earlier third centuries“, in: G. Dorival – A. Le Boulluec (eds.), *Origeniana sexta: Origène et la Bible/Origen and the Bible*, Leuven: Peeters 1993, str. 93–113.
- — —, „Techniques of Quotation in Clement of Alexandria: A View of Ancient Literary Working Methods“, in: *VigChr* 50, 1996, str. 223–243.
- — —, „‘I Said, You Are Gods ...’ The Significance of Ps. 82 for Some Early Christian Authors“, in: L. V. Rutgers – P. W. van der Horst (eds.), *The Use of Sacred Books in the Ancient World* (CBET 22), Leuven: Peeters 1998, str. 213–218.
- — —, „Clement of Alexandria and the Book of Proverbs“, in: V. Černušková – J. L. Kovacs – J. Plátová (eds.), *Clement’s Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on Clement of Alexandria (Olomouc, May 29–31, 2014)* (Suppl. *VigChr* 139), Leiden – Boston: Brill 2016, str. 181–216.
- K. HOLL (ed.), *Fragmente vornicänischer Kirchenväter aus den Sacra Parallela*, Leipzig: Hinrichs 1899.
- V. HUŠEK, „Klement Alexandrijský v koptské katéně k evangeliím“, in: *ST* 19/4, 2017, str. 67–86.
- — —, „Scholia of Clement of Alexandria in the Coptic Catena on the Gospels“, in: *Adamantius* 24, 2018 (v tisku).
- A. C. ITTER, *Esoteric Teaching in the Stromateis of Clement of Alexandria* (Suppl. *VigChr* 97), Leiden – Boston: Brill 2009.
- E. VON IVÁNKA, *Plato christianus*, překl. V. Němec, Praha: Oikúmené 2003.
- É. JUNOD, „Un écho d’une controverse autour de la pénitence: l’histoire de l’apôtre Jean et du chef des brigands chez Clément d’Alexandrie (QDS 42,1–15)“, in: *RHPR* 60, 1980, str. 153–160.
- É. JUNOD – J.-D. KAESTLI, „Le dossier des ‘Actes de Jean’: état de la question et perspectives nouvelles“, in: W. Haase (ed.), *Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt. Vol. II: Band 25.6*, Berlin: De Gruyter 1988, str. 4293–4362.
- CH. KANNENGISSER, *Handbook of Patristic Exegesis: The Bible in Ancient Christianity*, Leiden – Boston: Brill 2004.
- A. KNAUBER, „Die patrologische Schätzung des Clemens von Alexandrien bis zu seinem neuerlichen Bekanntwerden durch die ersten Druckedition des 16. Jahrhunderts“, in: P. Granfield – J. A. Jungman (eds.), *Kyriakon. Festschrift Johannes Quasten*, Münster: Aschendorff, 1970, str. 289–308.
- J. L. KOVACS, „Clement as Scriptural Exegete: Overview and History of Research“, in: V. Černušková – J. L. Kovacs – J. Plátová (eds.), *Clement’s Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on*

- Clement of Alexandria* (Olomouc, May 29–31, 2014) (Suppl. Vig-Chr 139), Leiden – Boston: Brill 2016, str. 1–37.
- , „‘To exhibit silently’: What Clement of Alexandria leaves unsaid in his *Protreptikos*“, in: *ETJ* 3/2, 2017, str. 257–287.
- G. W. H. LAMPE, *A Patristic Greek Lexicon*, Oxford: OUP 2004¹⁸.
- A. LE BOULLUEC, *La notion d'hérésie dans la littérature grecque IIe–IIIe siècles. Tome II, Clément d'Alexandrie et Origène* (Collection des Études Augustiniennes, Série Antiquité 111), Paris: Institut des Études Augustiniennes 1985.
- , *Alexandrie antique et chrétienne: Clément et Origène*, C. G. Conticello (ed.) (Collection des Études Augustiniennes, Série Antiquité 178), Paris: Institut d'Études Augustiniennes, 2006 (2012³).
- , „Clément d'Alexandrie“, in: B. Pouderon (ed.), *Histoire de la Littérature Grecque Chrétienne des origines à 451*, vol. III, Paris: Les Belles Lettres 2017, str. 56–168.
- H. G. LIDDELL – R. SCOTT, *A Greek-English Lexicon with a Supplement*, Oxford: Clarendon Press 1990⁹.
- S. R. C. LILLA, *Clement of Alexandria. A Study in Christian Platonism and Gnosticism*, Oxford: OUP 1971.
- A. LINDEMANN, *Eigentum und Reich Gottes. Die Erzählung „Jesus und der Reiche“ im NT und bei Clemens Alexandrinus*, in: *ZEE* 50, 2006, str. 89–109.
- W. A. LÖHR, *Basilides und seine Schule* (WUNT 83), Tübingen: Mohr Siebeck 1996.
- CH. MARKSCHIES, *Valentinus Gnosticus? Untersuchungen zur valentinianischen Gnosis mit einem Kommentar zu den Fragmenten Valentins* (WUNT 65), Tübingen: Mohr Siebeck 1992.
- A. MAYER, *Das Gottesbild im Menschen nach Clemens von Alexandrien* (SA 15), Roma: Herder 1942.
- M. MEES, *Die Zitate aus dem Neuen Testament bei Clemens von Alexandrien I–II* (Quaderni di VetChr 2), Bari: Istituto di Letteratura Cristiana Antica 1970.
- , „Jesu Selbstzeugnis nach Joh 5,19–30 in frühchristlicher Sicht“, in: *ETL* 62/1, 1986, str. 102–117.
- , *Die frühe Rezeptionsgeschichte des Johannesevangeliums: am Beispiel von Textüberlieferung und Väterexegese* (Forschungen zur Bibel 72), Würzburg: Echter 1994.
- A. MÉHAT, „Pénitence seconde et péché involontaire chez Clément d'Alexandrie“, in: *VigChr* 8, 1954, str. 225–233.
- , *Étude sur les « Stromates » de Clément d'Alexandrie*, Paris: Le Seuil 1966.
- J. MEIFORT, *Der Platonismus bei Clemens Alexandrinus*, Tübingen: Mohr Siebeck 1928.
- H. MERKI, Ὁμοίωσις Θεῷ: Von den platonischen Angleichung an Gott zur Gottähnlichkeit bei Gregor von Nyssa, Freiburg: Benziger 1952.

- B. M. METZGER, *The Canon of the New Testament*, Oxford: OUP 1987 (německý překlad: *Der Kanon des Neuen Testaments. Entstehung, Entwicklung, Bedeutung*, Düsseldorf: Patmos 1993).
- C. MONDÉSERT, *Clément d'Alexandrie. Introduction à l'étude de sa pensée religieuse à partir de l'Écriture*. Paris: Éditions Montaigne 1944.
- R. MORTLEY, *Connaissance religieuse et herméneutique chez Clément d'Alexandrie*. Leiden – Boston: Brill 1973.
- C. NARDI, *Il battesimo in Clemente Alessandrino. Interpretazione di EP1–26*, Roma: Augustinianum 1984.
- , *Clemente Alessandrino, Estratti Profetici*, Firenze: Nardini 1985.
- , „La fortuna del *Quis dives salvetur*. Il racconto del giovane brigante“, in: *Clemente di Alessandria. Quale ricco si salva? Il cristiano e l'economia*, Roma: Borla 1991, str. 117–149.
- , „Clemente di Alessandria“, in: E. Norelli (ed.), *La Bibbia nell'antichità cristiana I. Da Gesù a Origene*, Bologna: EDB 1993, str. 361–376.
- U. NEYMEYR, „Presbyteroi bei Clemens von Alexandrien“, in: *SP* 31, 1997, str. 493–496.
- E. F. OSBORN, „Clement's *Hypotyposes*. Macarius Revisited“, in: *SecCent* 10, 1990, 233–235.
- , „Clement and the Bible“, in: G. Dorival and A. Le Boulluec (eds.), *Origeniana sexta: Origène et la Bible*, Leuven: University Press 1995, str. 121–132.
- , „The Bible and Christian Morality in Clement of Alexandria“, Pages in: M. P. Blowers (ed.), *The Bible in Greek Christian Antiquity*, Notre Dame: University of Notre Dame Press 1997, str. 112–130.
- , *Clement of Alexandria*, Cambridge: Cambridge University Press 2005.
- E. F. OSBORN – C. DUCKWORTH, „Clement of Alexandria's *Hypotyposes*: a French Eighteenth-Century Sighting“, in: *JThS* 36, 1985, str. 67–83.
- J. PLÁTOVÁ, „Matějovy tradice“, in: H. Krmíčková – A. Pumprová – D. Růžicková – L. Švanda (eds.), *Querite primum regnum Dei: Sborník příspěvků k poctě Jany Nechutové*, Brno: Matice moravská 2006, str. 69–80.
- , „Taková tajemství, jako je Bůh, lze svěřit Slovu, nikoli spisům. Novozákonní kánon a apokryfy podle svědectví Klementa z Alexandrie“, in: *ST* 24, 2006, str. 1–15.
- , „Clemens Alexandrinus *Epistularum Ioannis apostoli* interpres“, in: *ST* 15/2, 2013, str. 207–225.
- (ed.), *Klement Alexandrijský, Exegetické zlomky*, Praha: Oikúmené 2014.
- , „Comprehensive Bibliography on Clement's Scriptural Interpretation“, in: V. Černušková – J. L. Kovacs – J. Plátová (eds.), *Clement's Biblical Exegesis. Proceedings of the Second Colloquium on Clement of Alexandria (Olomouc, May 29–31, 2014)* (Suppl. Vig-Chr 139), Leiden – Boston: Brill 2016, str. 38–52.

- , „The Gnostic's Intercessory Prayer according to Clement of Alexandria“, in: M. Havrda – V. Hušek – J. Plátová (eds.), *The Seventh Book of the Stromateis: Proceedings of the Colloquium on Clement of Alexandria (Olomouc, October 21–23, 2010)*, Leiden – Boston: Brill 2012, str. 185–198.
- , „Tajemství pravého poznání podle Stromat Klementa Alexandrijského“, in: *Verba Theologica* 14/1, 2015, str. 5–13.
- , „Role žalmů v díle Klementa Alexandrijského“, *ST* 20/3, 2018, 25–48.
- M. RECINOVÁ, „Clement's Angelological Doctrines: Between Jewish Models and Philosophic-Religious Streams of Late Antiquity“, in: M. Havrda – V. Hušek – J. Plátová (eds.), *The Seventh Book of the Stromateis: Proceedings of the Colloquium on Clement of Alexandria (Olomouc, October 21–23, 2010)*, Leiden – Boston: Brill 2012, str. 93–111.
- A. RESCH, *Agrapha. Aussercanonische Schriftfragmente*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1967².
- J. M. RIST, *Stoická filosofie*, Praha: Oikúmené 1998.
- J. RUWET, „Clément d'Alexandrie. Canon des écritures et apocryphes“, in: *Biblica* 29, 1948, str. 77–99, 240–268, 391–408.
- , „Les agrapha dans les œuvres de Clément d'Alexandrie“, in: *Biblica* 30, 1949, str. 133–160.
- R. SCHNACKENBURG, *Die Johannesbriefe* (Herders Theologischer Kommentar zum NT), Freiburg – Basel – Wien: Herder 1984⁷.
- U. SCHNEIDER, *Theologie als christliche Philosophie. Zur Bedeutung der biblischen Botschaft im Denken des Clements von Alexandria*. Berlin: De Gruyter 1999.
- P. SCHWANZ, *Imago Dei als christologisch-anthropologisches Problem in der Geschichte der Alten Kirche von Paulus bis Clemens von Alexandrien*, Diss. Halle 1970 (Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht 1979).
- M. SIMONETTI, *Lettera e/o Allegoria. Un contributo alla storia dell'esgesi patristica*, Roma: Institutum Patristicum Augustinianum 1985.
- M. SPANNEUT, *Le stoïcisme des pères de l'Église de Clément de Rome a Clément d'Alexandrie*, Paris: Seuil 1957.
- , „L'apatheia chrétienne aux quatre premiers siècles“, in: *POC* 52, 2002, str. 165–302.
- G. STRECKER, *Die Johannesbriefe* (Kritisch-exegetischer Kommentar über das Neue Testament), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1989.
- M. ŠEDINA, „Filosofie a etika v řeckém konceptu připodobnění Bohu. Od Platóna k Filónovi Alexandrijskému“, in: L. Karfíková – J. A. Dus (eds.), *Milost v antické, židovské a křesťanské tradici*, Jihlava: Mlýn 2008, str. 3–42.
- , „O statečnosti filosofů“, in: Klement Alexandrijský, *Stromata IV*, Praha: Oikúmené 2008, str. 7–153.
- L. TICHÝ, *Slovník novozákonní řečtiny*, Olomouc: Burget 2001.
- W. VÖLKER, *Der Wahre Gnostiker*, Berlin: Akademie-Verlag 1952.

Bibliografie

- F. VOUGA, *Die Johannesbriefe* (Handbuch zum NT 15/III), Tübingen: Mohr-Siebeck 1990.
- K. WENGST, *Der erste, zweite und dritte Brief des Johannes* (Ökumenischer Taschenbuch-Kommentar zum NT 16), Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus 1990².
- H. A. WOLFSON, *La filosofia dei Padri della Chiesa*, vol. I: *Spirito, Trinità, Incarnazione*, Brescia: Paideia 1978.
- D. WYRWA, *Die christliche Platonaneignung in den Stromateis des Clemens von Alexandrien*, Berlin – New York: De Gruyter 1983.
- , „Heiligkeit bei Clemens von Alexandrien“, in: K. Schiffner et al. (ed.), *Fragmentarisches Wörterbuch. Beiträge zur biblischen Exegese und christlichen Theologie. Horst Balz zum 70. Geburtstag*, Stuttgart: Kohlhammer 2007, str. 188–202.
- R. W. YARBROUGH, *1–3 John* (BECNT), Grand Rapids: Baker Academic 2008.
- TH. ZAHN, *Forschungen zur Geschichte des neutestamentlichen Kanons und der altkirchlichen Literatur*, vol. III: *Supplementum Clementinum*, Erlangen: Deichert 1884.
- B. A. ZUIDDAM, „Early Orthodoxy: the Scriptures in Clement of Alexandria“, in: *Acta Patristica et Byzantina* 21/2, 2010, str. 257–268.